

Finansdepartementet

Dnr: Fi2025/00822

Vår referens: Hanna Sjölund

hanna.sjolund@vision.se

0739 22 15 51

Remissyttrande avseende Statskontorets rapport Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner (Statskontoret 2025:7)

Fackförbundet Vision representerar cirka 218 000 tjänstepersoner inom kommun, region, privata bolag och kyrkan. Visions medlemmar inkluderar upphandlare och inköpare och berörs därför av förslagen.

Sammanfattning av Visions synpunkter

Vision tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Statskontorets rapport. Våra medlemmar har en central roll i att säkerställa att offentlig upphandling bidrar till hög kvalitet, goda arbetsvillkor och hållbar samhällsutveckling.

Statskontorets rapport är ett viktigt steg för att uppmärksamma bristerna i dagens uppföljning av privata utförare. Vi välkomnar att Statskontoret uppmärksammar behovet av förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner, samt att kompetensen för upphandling och avtalsuppföljning kan behöva stärkas lokalt. Båda delarna är viktiga verktyg för en hållbar välfärd.

Vision vill trycka på att stärkt uppföljning inte kan ske utan att förutsättningarna för de som arbetar med upphandling och uppföljning förbättras – i form av resurser, kompetensutveckling och tydliga politiska mandat. En för ändamålet genomgående och fungerande kvalitetsledningsstruktur är avgörande.

Visions synpunkter på förslagen

Statskontorets rapport är ett viktigt steg för att uppmärksamma bristerna i dagens uppföljning av privata utförare. Generellt sett så anser vi att det krävs en politisk helhetssyn på upphandlingens roll i välfärden där uppföljning ses som en lika viktig fas som kravställning och anbudsutvärdering och att upphandlingsfunktioner ges utrymme att arbeta proaktivt, snarare än reaktivt och kortsiktigt.

Vision delar Statskontorets bild att brist på resurser och kompetens är ett avgörande hinder för god kontroll och uppföljning. Våra medlemmar vittnar om att de ofta arbetar ensamma i sina roller, med mycket stort ansvar och begränsat stöd. Detta är särskilt problematiskt i mindre kommuner.

Vi vill särskilt understryka att de som arbetar med upphandling behöver:

- möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling.
- tydligt politiskt stöd för att arbeta strategiskt med uppföljning och leverantörsdialog.
- rimlig arbetsbelastning, vilket kräver fler tjänster och en långsiktig kompetensförsörjningsplan.

Därtill för att uppföljningsarbetet ska kunna bedrivas systematiskt och långsiktigt behöver chefer inom upphandling och kontroll ges tydligt mandat, praktiskt stöd och rimliga ansvarsområden. I dag saknar många verksamhetsnära chefer förutsättningar att samordna och prioritera detta arbete på ett strategiskt sätt, vilket påverkar både kvaliteten i uppföljningen och arbetsmiljön för medarbetarna.

Visions medlemmar ger uttryck för att dela iakttagelserna i Statskontorets fallstudie om att kompetenser ofta finns inom organisationen för att hantera t.ex. miljö- och klimatkrav, men att det saknas riktlinjer och rutiner för att säkerställa att dessa kompetenser knyts till inköps- och kontrollprocesser vid rätt tidpunkt. Våra medlemmar som jobbar som upphandlare och inköpare upplever att de ska täcka många olika sakkunskapsområden där organisationen egentligen skulle kunna hålla högre kvalitet på kontroller om kompetensstöd kopplades på.

Detta kräver att politiken tydligt signalerar att upphandling inte är en isolerad teknikalitet utan en del av den strategiska styrningen av välfärden.

Vision stödjer Statskontorets förslag om att kommuner behöver etablera sätt för att utveckla gemensamma metoder och rutiner för uppföljning, både samverkan sinsemellan samt i relation till nationella myndigheter. Detta skulle underlätta kompetensöverföring och stärka transparens i hur varor och tjänster följs upp och kvalitetssäkras. Ett utökat användande av nationella inköpscentraler såsom Adda med dess ramavtal, och för vilka de utför uppföljningar, kan vara ett sätt att bredda gemensam uppföljning. Vision uppmanar regeringen att ta vidare förslagen i rapporten.

Veronica Magnusson, förbundsordförande Vision